

ДЕЯКІ СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ 1897 Р.

Капленко Р. О., Науменко В. В.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

28 січня 1897 року був проведений перший загальний перепис населення Російської імперії. Це був перший і єдиний перепис населення, який проводили по всій території країни, отримуючи відповіді на різноманітні запитання. В результаті було отримано велику кількість даних, які не завжди відповідали дійсності, наприклад дані з віросповідання, писемності рідною мовою. Деякі дані щодо результатів перепису щодо України в сьогоdnішніх межах було визначено у відповідному довіднику та наведено нижче.

До південної частини Російської імперії було віднесено три губернії малоросійського району, три губернії південно-західного краю і чотири губернії, що становили разом з областю Війська Донського Новоросію.

Загальна площа Новоросії становила близько 637 000 квадратних верст, або близько сьомої частини всього простору європейської частини Російської імперії.

Населення становило понад 34 млн. осіб, або близько 30% всього населення Імперії. Мешканців на квадратну версту припадало близько 53 осіб, а земельний наділ на кожну людину становив близько 2-х десятин (більше двох гектарів).

Цікаві дані щодо населення за статевою ознакою. За даними загального перепису 1897 року на 100 чоловіків припадала різна кількість жінок: у Чернігівській губернії - близько 104, у Полтавській - 102, у Київській - 101, у Подільській - 100,5, у Волинській та Харківській - 99, в області Війська Донського - 93, у Катеринославській - 93 осіб.

Ця різниця, швидше за все, пояснювалася переселенням робітників. Тобто, там де потрібно було більше робочих рук, там була більша кількість приїжджого населення, головним чином чоловічої статі. Отже, губернія, куди прямували люди, отримувала перевагу чоловічого населення жіночому. А в губерніях, звідки вони приїжджали, утворювалася явна перевага жінок. Кількість чоловіків віком 20-59 років становила 43 особи зі 100 чоловіків.

За рідною мовою основну частину становили малороси, тобто українці, які складали близько 65% населення. На другому місці знаходилися великороси, тобто росіяни, яких було близько 17%, німців було близько 2%, молдован близько 4% і так далі.

Чисельність міського населення за переписом становила близько 13,5%, а в Харківській губернії 15,1%.

Грамотність була розвинена значно слабше у порівнянні з Російською імперією: було всього близько 20% грамотних серед всього населення проти 23% по Імперії. До того ж, у містах грамотних було понад 41%, а у селах - близько 16%. За європейською частиною Імперії грамотних було у містах 49% та у селах 18,6%.

Література

1. Статистический справочник по Югу России. Полтава, типография преемников И. А. Дохмана, 1910 г. 76 с.